

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU (UCE)

Prada de Conflent 16 a 23 d'agost 2014

X Jornada de l'Institut d'Estudis Catalans en format seminari, 18 i 19 d'agost.**L'Ensenyament de llengües en països romànics.
Plurilingüisme personal. Multilingüisme social.****Justificació**

Encara ensenyem català, castellà i anglès (o català, francès i anglès) com a llengües diferents, que ho són, però sense aprofitar les coincidències i marcar les diferències. Això ajudaria a fer una xarxa sinàptica més organitzada i funcional de les tres, quatre o més llengües apreses. La pràctica generalitzada de mestres o professors especialitzats en l'ensenyament d'una llengua desaprofita la transferència i un aprenentatge actiu de descoberta pròpia amb associacions per comparació i diferenciació. D'altra banda molts errors es podrien corregir millor si el professor tingués en compte que són resultat d'aplicar fonètica, significat o ordre del discurs de la llengua amb la què està pensant l'alumne.

A vegades la didàctica de la llengua estrangera ha estat més renovada que la de les llengües d'ús al territori. En canvi, els continguts de la llengua estrangera acostumen a repetir-se en tòpics convencionals, necessaris, reduïts a la vida domèstica. El pragmatisme ha conduït a un aprenentatge instrumental de la llengua i actualment és poc habitual aquella orientació d'ensenyar la llengua i la cultura o civilització que li és pròpia. La llengua estrangera adquirida no s'aplica de manera funcional a l'aprenentatge.

Amb l'accés a internet, avui moltes llengües poden ser usades funcionalment per a aprenentatge de la ciència i per als estudis socials. No solament en forma escrita sinó en reproduccions orals d'enregistraments audio-video-digital. Poden ser llengües d'estudi sense moure's del propi país.

L'ensenyament de llengua estrangera és fa de manera uniforme per a tots els alumnes sense considerar aptituds diferenciades que són importants en grups de 25 o 30 alumnes i encara més si alguns d'ells es distancien molt perquè segueixen cursos extraescolars o cursos d'estiu a l'estranger per garantir una competència efectiva. En tot cas, és del tot necessari que el primer aprenentatge d'una llengua estrangera, la seva oralitat i musicalitat es faci en edat primerenca amb molta repetició. Quan ja es convingui exercitar llengua interactiva amb producció de comunicació caldria considerar el grup col·loquial reduït, que no excedeixi de 15 o 18 alumnes amb una competència pròxima. (És també una decisió de planificació de l'educació: són hores docents).

Els esforços fets els darrers anys anticipant l'edat d'ensenyament de la llengua estrangera de l'edat dels 11 als 8 anys, i dels 8 als 3 anys no han aportat una millora general de l'aprenentatge i en alguns casos han arribat a avorrir els alumnes que venen a sentir les mateixes estructures d'un any a l'altre, que saben paraules i potser entenen però no parlen la llengua. L'anticipació de la llengua anglesa s'ha fet alhora que l'aprenentatge del català, la llengua territorial per a tots els alumnes i pot haver quedat totalment de banda el castellà, la llengua familiar de molts infants que han emprat en les seves comunicacions espontànies.

Necessitat

L'àrea geogràfica de les llengües romàniques, una gran part de la Unió Europea, dibuixa un mapa de llengües que és una oportunitat per copsar la diversitat de ben jovenets i alhora identificar tantes coincidències que faciliten l'aprenentatge. (El mateix es pot fer en l'àrea anglo-germànica). Avesats a la identificació i discriminació amb llengües pròximes, el pas a una llengua encara més diferent com és l'anglès que també és present als mitjans de comunicació, serà tasca fàcil.

El coneixement de com es configuren les xarxes sinàptiques a partir de l'ús funcional de les llengües aconsella programar-les de manera que es produeixi la màxima i millor transferència. Un aprenentatge per proximitat pot facilitar les memoritzacions comunes i el pas d'una al altra llengua.

Des d'una perspectiva d'intel·ligències múltiples, sense renunciar a cap d'elles per a cap infant o jove, cal donar marge i amplitud als qui mostren aptitud lingüística i no atabalar els qui d'entrada mostren aptituds diferenciades d'altre caire. En llengües, potser més que en cap altre aprenentatge per la dimensió comunicativa, es pot tenir una base comú però serà positiu per als més avançats igual que per als més endarrerits estar en grups relativament homogenis per crear millor interacció i perquè ningú tendeixi a inhibir-se. Segons l'edat dels alumnes, caldrà modular el nombre de components del grup d'aprenentatge.

Oportunitat

La Universitat Catalana d'Estiu de caràcter transfronterer aplega parlants de llengua catalana en les seves variants així com parlants en la seva major part clarament bilingües, sigui per llengües d'Estat o per llengües pròpies minoritzades. Amb llengua la comuna, el català amb els parlars propis, tots són competents en altres llengües: francès, castellà, italià, occità, aranès i hom veu avui necessari l'anglès com a llengua transnacional i l'alemany com a llengua amb gran patrimoni cultural...

Alguns professors i experts que ja seran presents a la UCE i d'altres que poden ser convidats poden constituir-se en seminari per a fonamentar i definir un model d'ensenyament de llengües aplicable a l'àrea romànica per a desenvolupar la competència plurilingüe. És una oportunitat magnífica de cooperació interdisciplinària: neurociència, neurolingüística, sociolingüística, romanística, didàctica, pedagogia i organització escolar. S'han fet contactes per convidar experts estudiosos i professionals de les diferents disciplines i de les diverses parles per configurar un seminari de diàleg i debat pluridisciplinari que garanteixi una fonamentació científica.

És necessari posar a disposició de mestres i professors un model prou clar i adaptable a cada context, prou fonamentat en la ciència que doni criteris per a la presa de decisions en l'articulació de l'aprenentatge de les diverses llengües, tres per a tots els alumnes i més de tres per als qui mostren alta competència en llengua. Tanmateix cal donar orientacions per a articular l'aprenentatge de les diverses llengües segons edat dels alumnes i ordre d'introducció segons l'entorn sociolingüístic i incorporant com un valor més d'activar la competència escoltant infants o joves de llengües familiars minoritàries que aprendran el català i més llengües. En tot cas, ja és temps que els mestres i professors, tots, es mostrin competents en diverses llengües i aprenents interessats en llegir, escoltar i comprendre altres llengües abans no s'arribi a parlar-les amb seguretat.

Disseny del seminari d'experts

El seminari aplega en diàleg multidisciplinari un grup d'experts als qui es convida a fer una aportació inicial segons la seva especialitat i participar en el conjunt del debat. Per això s'organitza de manera intensiva, una tarda i un dia, amb participants de les diverses procedències. Uns participants garanteixen la fonamentació científica del model d'ensenyament de llengües plurilingüe; d'altres contribueixen al disseny del model i a donar normes per a la intervenció pedagògica segons les variables de diferents contextos.

Interessats potencials als qui caldria arribar:

Escoles amb programa plurilingüe: Calandreta, Arrels, La Bressola, Val d'Aran

Impulsors del programa Euromania, aprenentatge de ciències en set llengües romàniques, i escoles que l'apliquen.

Organitza: Societat Catalana de Pedagogia i Delegació de l'IEC de Perpinyà

Coordinadors: Dr. Martí Teixidó, president de la Societat Catalana de Pedagogia, impulsor del seminari.

Dr. Joan Becat, delegat de l'Institut d'Estudis Catalans a Perpinyà, organitzador de les diades IEC a la Universitat Catalana d'Estiu.

http://www.uce.cat/XLVI_UCE/jornades2014.html#3

http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id_noticies=1183 c

Unitats temàtiques de contingut

Sessió	Especialitat i ponents	Continguts
1 18A	Neurolingüística. Configuració de xarxes sinàptiques. Superposicions i distàncies en diverses llengües. Desenvolupament cognitiu i llenguatge-pensament.	
15:00 16:45	Dr. Josep-Maria Espadaler. Metge, neurofisiòleg. Programa de Recerca en Neurociències. Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques. Parc de Salut Mar, Barcelona.	Identificació de les estructures neuronals implicades en el llenguatge. Organització del cervell bilingüe. Articulació fonètica, comprensió semàntica
	Dr. Ramon Bassa. Pedagog didacta. Universitat de les Illes Balears i SCP. Desenvolupament cognitiu i aprenentatge de la llengua	Llengua oral i llengua escrita. Repertoris orals i de textos. Cultura oral popular i nous repertoris actuals.
2 18A	Sociolingüística. Llengua familiar, llengua territorial, llengües en contacte.	
17:00 18:45	Prof. Vicent Pascual. Filòleg. Escola Valenciana, IEC. Ex-assessor de programes plurilingües de la Generalitat Valenciana	El Projecte Lingüístic de Centre en un marc d'educació plurilingüe i intercultural. Adequació al context sociolingüístic
	Dr. Alà Baylac-Ferrer. Filòleg Institut Franco-Català transfronterer, Universitat de Perpinyà. Societat, llengua i ensenyament del català.	L'opció de les famílies pel plurilingüisme més enllà de la seva utilitat.
3 19A	Les llengües romàniques i la transferència d'aprenentatge. EuroComRom. Euromania	
9:00 11:00	Dr. Tilbert Stegmann. Filòleg. Ins Goëthe de Frankfurt, EuroComRom. Aprenentatge simultani de llengües romàniques.	Pràctica de la competència plurilingüe front a l'anglès instrumental. Materials didàctics per aprendre llengües a l'aula i a l'entorn comunicacional.
	Prof. Patrici Baccou, director d'Aprens, de les escoles occitanes, les Calendretes, Prof. Felip Hammel, ISLRF, xarxa de formació llengües regionals de l'estat francès	Ensenyament plurilingüe des de la primera infància. Opció plurilingüe a la família i a l'escola.
	Dr. Francesc Ballone. Filòleg (Universitat de Sàsser -L'Alguer), IEC Variants de llengua oral fonètico-fonològiques i la seva evolució.	Competència plurilingüe conscient i latent. Aprenentatge ortoèpic en l'alguerès. Activació de la discriminació oral. i de l'articulació correcta. Musicalitat de la parla.
4 19A	Didàctica de la competència plurilingüe. Transferència d'aprenentatges i llengua comparada.	
11:20 12:50	Dr. Joan Mallart . Pedagog, professor catedràtic de didàctica. Universitat de Barcelona, SCP. Mestre i llicenciat en filologia catalana.	Motivar la voluntat d'aprendre. Estratègies didàctiques Principis i models didàctics d'ensenyament plurilingüe i entorns multiculturals.
	Prof. Llic. Maite Bayo Busquet. Mestra de parvulari d'escola aranese en d'occità, català, castellà, francès anglès... sotsdirectora pedagògica.	La diversitat lingüística a l'entorn i l'aprenentatge conjunt a l'escola. Variants de parla i incorporació a la diversitat de llengües.
	Rosend Areny. Inspector de l'escola andorrana: català, francès, espanyol, anglès	Alumnes efectivament plurilingües a l'escola i fora de l'escola. Tres llengües més una.

5	Pedagogia. Diagnòstic de competència i pronòstic. El Termòmetre Lingüístic (TL).	
19A 15:00 16:00	Dr. Josep-Lluís González. Filòleg. British School of Barcelona, Director departament llengües estrangeres a Eton (UK). SCP-equip de recerca TL	Models d'aprenentatge de diverses llengües d'infants a joves. Aprenentatge simultani de llengües i transferència. Copsar la singularitat de cada llengua.
	Prof. Carme Rider. Mestra. Ensenyament plurilingüe (PELE, PILE, AICLE). SCP, equip recerca TL: Termòmetre Lingüístic, prova de diagnòstic pedagògic a l'edat de 5 anys.	TL. Instrument per al diagnòstic pedagògic.. Consistència i funcionalitat. Pilotatge i primeres conclusions del pilotatge.
6	Educació en la societat i cultura. Diversitat lingüística. Tractament de les llengües minoritàries. Gust per les llengües i voluntat de comunicar-se.	
19A 16:15 17:45	Dr. Joan Becat. Geògraf. Centre Recerques i Estudis Catalans, Universitat de Perpinyà, IEC. Llengua i cultura.	La llengua, més que llengua. El tractament de les llengües pròpies a l'Estat francès. Formació dels ensenyants a les escoles progressives. immersives.
	Prof. Núria Santaulària. Mestra, psicopedagoga. Màster recerca. Equip LICS Terrassa, Dep. Ensenyament. Assessora d'aules d'acollida d'alumnes migrants nousvinguts.	Acollida versus adaptació. Llengües minoritàries, una oportunitat per a tota la classe.
	Dr. Martí Teixidó. Pedagóg. Inspecció d'Educació. Sistemes pedagògics i comunicació de masses. SCP, Projecte integrat de llengües adequat al context.	Reduccionisme comunicatiu i lingüístic de la comunicació de masses. La institució escolar i el modelatge lingüístic
17:45 18:15	Document. Acords i accions de difusió Cloenda	

Textos previs que han conduït a impulsar el seminari

Publicats a la revista Catalana de Pedagogia, vol 6 de 2008

[La Importància del plurilingüisme en l'educació dels joves europeus](#)

[Text complet](#)

Tilbert Dídac Stegmann

63-76

[L'Ensenyament de les llengües a Catalunya : cap a un model català romanístic amb anglès com a llengua franca](#)

[Text complet](#)

Martí Teixidó i Planas

77-91

[Fonamentació i didàctica de la motivació a l'àmbit de les llengües](#)

[Text complet](#)

Joan Mallart i Navarra

105-129

IX Jornada de l'Institut d'Estudis Catalans a l'UCE de Prada 2012

[«Ensenyar llengua en context bilingüe multilingüe»](#)

Iniciatives d'ensenyament plurilingüe

[Éveil aux Langues](#)

[EuroCom EuroComRom](#)

[Les llengües romàniques](#)

[Euromania](#)

[Calandreta](#)

Document de referència

Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar

- [Prefaci, notes per a l'usuari i sinopsi](#) [PDF,431,46 KB.]
- [Capítol 1. El marc de referència europeu en el context polític i educatiu](#) [PDF,53,70 KB.]
- [Capítol 2. Enfocament adoptat](#) [PDF,74,07 KB.]
- [Capítol 3. Nivells comuns de referència](#) [PDF,509,92 KB.]
- [Capítol 4. L'ús de la llengua i l'usuari o aprenent](#) [PDF,611,59 KB.]
- [Capítol 5. Les competències de l'usuari o aprenent](#) [PDF,132,56 KB.]
- [Capítol 6. Aprenentatge i ensenyament de llengua](#) [PDF,119,95 KB.]
- [Capítol 7. El paper de les tasques en l'ensenyament de llengua](#) [PDF,65,74 KB.]
- [Capítol 8. Diversificació lingüística i currículum](#) [PDF,60,34 KB.]
- [Capítol 9. Avaluació](#) [PDF,486,15 KB.]
- [Bibliografia general](#) [PDF,78,55 KB.]
- [Annex A. Procés de desenvolupament dels descriptors de domini de la llengua](#) [PDF,466,10 KB.]
- [Annex B. Escales de descriptors](#) [PDF,57,74 KB.]
- [Annex C. Les escales DIALANG](#) [PDF,92,43 KB.]
- [Annex D. Els enunciats "pot fer" d'ALTE](#) [PDF,95,73 KB.]

Document final que convé elaborar. Primers apunts per discutir junts.

“Ensenyament plurilingüe. (Model) Vives CatRom” (*possible identificació a decidir*)

Qüestió de comunicació. Una identificació clara, breu, si pot ser amb una sola paraula.
Ensenyament plurilingüe... evidentment. Català-romànic és punt de partida.
Aquest plurilingüisme no és nou. Era la manera d'aprendre llengües dels savis renaixentistes per tot Europa. Hem pensat en un dels nostres: Joan-Lluís Vives. Valencià i de família jueva, ja parlava valencià-català i hebreu. Va aprendre llatí i italià. Anà a ensenyar a La Sorbonne, francès. S'instal·là a Brugge, flamenc. Fou cridat a England, anglès. Set llengües pel cap baix i més que en devia entendre (llengües passives o de recepció)

Principis. tensions i referents. Decisions, accions i cultura. Per un model català d'ensenyament de llengües desenvolupador de la competència plurilingüe. Informe Prada 2014.

Ha de fonamentar amb coneixements científics multidisciplinaris.
Ha d'apuntar finalitats clares (coincidirem amb les del *Marc europeu*).
Ha de marcar l'itinerari a partir de la llengua catalana i de l'entorn de llengües romàniques que es reforcen unes a les altres com a llengües germanes (no germàniques).
Ha de preveure diferents contextos (sociolingüístics, sociourbans, multiètnics...)
Ha de donar les claus per prendre decisions (temps, ordre, agrupacions)
Ha d'identificar accions clau d'indubtable valor...
Ha de trobar lloc per a les llengües minoritàries d'alguns o molts alumnes de la classe.
perquè cada escola
Ho ha de teixir amb la cultura integral de pensament, ciència i art ,
en una indubtable visió multicultural.
La llengua és un instrument

i molt més: és pensament, identitat personal i comunitària.

El plurilingüisme és la porta a la multiculturalitat: comprendre altres maneres de pensar i sentir amb tant de valor com les nostres.

Amb elles ens comprendrem millor nosaltres mateixos, sense integrismes ni fonamentalismes.

Oberts a l'evolució cultural a la que podem contribuir cadascú.

Organització:

Societat Catalana de Pedagogia i Delegació de Perpinyà de l'Institut d'Estudis Catalans

X Jornada de l'Institut d'Estudis Catalans

Una tarda i una jornada a la Universitat Catalana d'Estiu.

L'Ensenyament de llengües en països romànics. Plurilingüisme personal. Multilingüisme social.

dilluns, 18 d'agost de 15 a 18 h

dimarts, 19 d'agost de 9 a 12 h i de 15 a 18:30 h

dimecres, 20 d'agost ja en sessió tècnica, alguns podrien acabar de polir el document.

És un seminari d'experts convidats que s'ha concretat en 15 ponents. Presentacions d'uns 30' aprox. segons tema i molt diàleg interdisciplinari per poder delimitar un model consistent i flexible alhora.

Allotjament dels ponents a la residència Vall Roc de la Universitat Catalana d'Estiu o [Centre Transfronterer d'estudis Pau Casals amb residència de l'UCE](#) i pensió al menjador del Liceu Renouvier de Prada.

Altres assistents a la UCE completaran el seminari en un segon cercle de participants. Com a possibles interessats en participar seria convenient suggerir-ho a professors de les escoles catalanes La Bressola i Arrels, de les escoles occitanes Calandretes, d'escoles de les Illes Balears, d'Escola Valenciana, de Val d'Aran.

Convé arribar a conclusions i treure un document prou acabat que es pugui difondre d'immediat sens perjudici de consolidar-lo passat un temps. Caldrà posar inicialment a disposició un text previ que delimiti l'estructura i contingui allò essencial que cal discutir, acordar i completar.

Extensió i difusió amb conformitat dels autors ponents

Publicació i difusió impresa d'una monografia amb el document conjunt i de les aportacions d'autors ponents que així ho vulguin.

Enregistraments digitals per a unitats de formació i difusió en portal institucional i en cursos oberts sobre plataforma digital amb la preceptiva autorització dels intervinents.

Catalunya, 28 de juliol de 2014

Institut
d'Estudis
Catalans

Delegació de Perpinyà

Societat Catalana de Pedagogia
Institut d'Estudis Catalans

